

מכאן אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על אדם, קודם, למות, על שנלקח מן האדמה. משמע שנקלקח מן האדמה. משמע שכתוב ביום אכלך ממנו, מלמד שאלמלא לא חטא, היו לו חיים ארביים. כיון שחטא, הוא העניש - שיקצר ימיו וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו הקדוש ברוך הוא את יומו, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזירה היתה קודם למות, שאלמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא, אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו - ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים, שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם, וחקא בשם. נצטווה על השם - זהו השם המיוחד, שכתוב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם - זה שם המשפחה, שכתוב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, יט) זבח לאלהים יחרם - המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם, מנין לנו? אמר רבי ברוקא, שכתוב (בראשית א) "ותקח מפרי"ו "ותאכ"ל, שהוא השם היוצא ממנו, דגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, ראינו שהנה שלשה מן החברים על כך נענשו. אמר רבי יהודה, זה שאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשה זו, שאני כמו זה שמעתי מאבי, וכעת נזפרתי, ומכאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מכל חית השדה (שם). שנה רבי יוסי, זהו

מכאן אמר רבי שמעון, גזירה נגזרה על אדם, קודם, למות, על שנלקח מן האדמה.

משמע דכתיב, ביום אכלך ממנו. מלמד שאלמלי לא חטא, היו לו חיים ארובים, כיון שחטא, הוא העניש, שיקצר ימיו, וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו יומו דקודשא בריך הוא, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזירה היתה קודם למות, שאלמלא כן, כשעשה תשובה היה לו לבטל הגזירה. אלא אמר רבי שמעון, עשה תשובה ובטל הגזירה שנגזרה עליו, ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטווה על השם, וחקא בשם. נצטווה על השם, זהו השם המיוחד, דכתיב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם, זהו שם המשפחה, דכתיב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, יט) זובח לאלהים יחרם. המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ושחטא בשם מנא לן. אמר רבי ברוקא דכתיב "ותקח מפרי"ו "ותאכ"ל, שהוא השם היוצא ממנו, דוגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, חזינו דהא תלת מן חברייא, על דא אתענשו. אמר רבי (דף כד ע"א)

יהודה, הא דאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשתא דא, דאנא כהאי גוונא שמענא מאבוי, וכען אדפרנא, ומכאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מכל חית השדה. תאני ר' יוסי, זהו יצר הרע, שהוא הנחש

יצר הרע, שהוא הנחש המסית את בני אדם. ולמה נקרא נחש? מה הנחש הולך עקלתון ואינו הולך בדרך ישרה, כף יצר הרע משטין לאדם בדרך רע, ולא בדרך ישר.

שנה רבי יוסי, מה זה ערום מכל חית השדה? ערום הוא פקח מאותו נפש החיה אשר בגוף, והוא היה המסית לאדם, עד שנגרש מהנאת גן עדן.

שנינו שם, אמר ר"י בן רבי סימון, השגחתי בדבר הזה שאמר רבי ברוקא, ושאלתי אותו, ומצאתי שעקר הקבלה היה בידו, וכף נגזר בספר הראשון של המשנה של רבי אליעזר בן ערך.

אמר רבי שמעון, הנחש, כשהשיא לאשה, מה כתוב? (שם) ותרא האשה כי טוב. מה זה פי טוב? אמר רבי אלעזר בר שולם, הספימה בדעתה פי טוב הוא, שנאמר (תהלים קלח) כי טוב ה', (שם) הודו לה' פי טוב. וכי תאווה הוא לעינים - שהיא התאוה שמתאווים עליונים ותחתונים לדעת ולהשיג, מיד ותקח מפריו ותאכל.

אמר רבי שמעון, התחלף שלטון בעבודה. אמר רבי אלעזר, כמו שנאמר (שמות כג) אל תמר בו, אל תמירני בו. אמר רבי יהודה, ולא אמרתי שאין להרהר עוד בפרשה די בזה שאמר רבי ברוקא בראש הפרשה, ולא הצטרף יותר אלא דרשה. אמר רבי יצחק, מה זה (בראשית א) ויתפרו עלה תאנה? מתרגם רב נחמן בר אבא וחברו, עלילות דברים.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו' (שם). אמר רבי פנחס, ומה המושל הגדול צריך רוח היום? שנינו אמר רבי אלעזר, הערפל בבהירות, לזה שאמרנו, למה

המסית לבני אדם. ולמה נקרא נחש. מה הנחש הולך עקלתון, ואינו הולך בדרך ישרה. כף יצר הרע, משטין לאדם בדרך רע, ולא בדרך ישר.

תאני ר' יוסי, מאי היה ערום מכל חית השדה, ערום הוא פקח מאותו נפש החיה אשר בגוף, והוא היה המסית לאדם, עד שנגרש מהנאת גן עדן.

תנן התם, אמר רבי יהודה ברבי סימון, אשגחנא בהאי מלה דאמר רבי ברוקא, ושאל ליה, ואשפחנא דעיקר קבלה הוה בידוי. והכי אתגזר בספרא קדמאה, דמתניתא דרבי אלעזר בן ערך.

אמר רבי שמעון, הנחש כשהשיא לאשה, מה כתיב. ותרא האשה כי טוב. מאי פי טוב. אמר רבי אלעזר בר שולם, הספימה בדעתה פי הוא טוב, שנאמר (תהלים קה) פי טוב ה'. (תהלים קז א) הודו לה' פי טוב. וכי תאווה הוא לעינים, שהיא התאוה שמתאווים עליונים ותחתונים, לדעת ולהשיג, מיד ותקח מפריו ותאכל.

אמר רבי שמעון, אחלפא שולטנא בפולחנא. אמר רבי אלעזר, כמה דאת אמר (שמות כד כא) אל תמר בו, אל תמירני בו. אמר רבי יהודה, ולא אמינא דלית להרהר עוד בפרשה די בהא דאמר רבי ברוקא בריש פרשתא, ולא אצטרף ויתיר אלא דרשא. אמר רבי יצחק, מאי ויתפרו עלה תאנה, מתרגם רב נחמן בר אבא, וחברו, תסקופי מלין.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו'. אמר רבי פנחס, ומה קוזדיטא דאהירנא בעיני רוח היום. תנן אמר רבי אלעזר, אמיטון בבהירותא, לדא דאמרן, למה הוא דומה אדם

הוא דומה האדם בעולם הזה?
לצפור שהולכת, כשיוצאת מקנה
ולא מוצאת מי שיכניס אותה -
כך הוא האדם, כיון שהנשמה
יוצאה, שוב אינו יודע ומבין את
הגוף, פרט לאותו הגוף, מהאור
הרב שהזדמן לו להשתעשע בגן
עדן.

אמר רבי אבא, מתהלך? ! מהלך?
היה לו לומר! מה זה מתהלך?
אמר רבי בא, וכי חושבים בני
אדם שהקדוש ברוך הוא היה?
בא תשמע, שכתוב את קול, הוא
שכתוב בו (שמות ט) והאלהים יענונו
בקול, וכן (יחזקאל א) ויהי קול מעל
לרקיע אשר על ראשם. אמר רב
חסדא אמר רבי יוחנן, קול פתוב,
מתהלך לרוח, זהו שכתוב (שם לו)

ויהי קול כהנבאי והנה רעש.
אמר רבי יוחאי, והרי רבי יהודה
חברנו אמר שפאן צריך דרשה,
ואתם אומרים מעשה מרפכה?
אמר רבי אלכסנדר, יותר
ממעשה מרפכה הוא, שהרי
סודות עליונים אנו ראינו
שהתגלו כאן.

שנו רבותינו, כשחלה רבי שמעון
בן יוחאי, נכנסו לפניו רבי פנחס
ורבי חיאי ורבי אבהו. אמרו לו,
מי שהוא עמוד העולם - גמות?
אמר להם, אין בית הדין
שלמעלה מעינים בדיני, שהרי
אני ראיתי שאיני נתן למלאך
ולדין שלמעלה, שאיני פשאר בני
אדם.

א"ר הדין הזה שלי, הקדוש
ברוך הוא דן אותו, ולא בית דינו.
והינו מה שאמר דוד בבקשתו
לפניו (תהלים מג) שפטני אלהים
וריבה ריבי. וכן שלמה אמר,
לעשות משפט עבדו, הוא לבדו,
ולא אחרים.

שהרי שנינו, כשהאדם הוא
שוכב, בית דין שלמעלה מסתכלים בדינו. יש מהם שנוטים לכף זכות, שמראים זכותו של

בעולם הזה, לצפורה דאזלת, כד נפקת
מקינה, ולא אשפחת מאן דאכניש לה. כך
הוא האדם, כיון שהנשמה יוצאה, שוב אינו
יודע, ומבין. בר ההוא גופא, מנהירו טובא
דאיזדמן ליה לאשתעשעא בגנתא דעדן.

אמר רבי אבא, מתהלך, מהלך הוה ליה
למימר, מהו מתהלך. אמר רבי בא, וכי
חושבין בני אדם שהקדוש ברוך הוא היה.
תא שמע, דכתיב את קול, הוא דכתיב ביה
(שם יט ט), והאלהים יענונו בקול. וכן (יחזקאל א כו)
ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם. אמר
רב חסדא אמר רבי יוחנן, קול פתוב, מתהלך
לרוח, הדא הוא דכתיב, (שם לו ט) ויהי קול
כהנבאי והנה רעש.

אמר רבי יוחאי, והא ר' יהודה חברינו אמר,
דכאן צריך דרשא, ואתם אומרים מעשה
מרפכה. אמר רבי אלכסנדר, יתיר מעובדא
דרכיבא הוא, דהא רזין עילאין און חזינן
דאתגליין הכא.

תנו רבנן, כשחלה רבי שמעון בן יוחאי. עאלו
קמיה ר' פנחס, ור' חיאי, ור' אבא. אמרו
ליה, מאן דהוא קיימא דעלמא, שכיב. אמר
לון, לא בי דינא דלעילא מעיינין בדינאי,
דהא אנא חזאי דלית אנא מתייהב למלאכא
ולדיינא דלעילא. דאנא לאו פשאר בני נשא.
א"ר האי דינא דיילי, קודשא בריך הוא דיגינה,
ולא בי דיניה. והיינו דאמר דוד,
בבעותיה קמיה (תהלים מג א) שפטני אלהים וריבה
ריבי. וכן שלמה אמר, (מ"א ח ט) לעשות משפט
עבדו, הוא בלחודוי, ולא אחרא.

דהא תנינן, כשהאדם הוא שוכב, בי דינא
דלעילא מסתכלין בדינו, אית מנהון

שוכב, בית דין שלמעלה מסתכלים בדינו. יש מהם שנוטים לכף זכות, שמראים זכותו של